

الینابیع الفقہیة

نگاهی به کتابخانه الینابیع الفقہیة در لوح فشرده نور الفقاهة ۲

مهندس مینایی

اشاره

کتابخانه «الینابیع الفقہیة» بخشی از لوح فشرده نور الفقاهة (۲) می باشد. این لوح فشرده، حاوی پنجم برنامه معجم موضوعی در فقه و اصول می باشد که عبارت اند از:

۱. شرح اللمعة الدمشقیة، شهید ثانی (قدس سره)
۲. العروة الوثقی، سید کاظم یزدی (قدس سره)
۳. مکاسب، شیخ انصاری (قدس سره)
۴. کفایة الاصول، آخوند خراسانی (قدس سره)
۵. فرائد الاصول، شیخ انصاری (قدس سره)

این ۵ عنوان کتاب در سال ۱۳۷۴ در لوح فشرده نور الفقاهة (۱) عرضه شده بود. در سال ۱۳۷۷ که تصمیم به تولید مجدد لوح فشرده نور الفقاهة گرفته شد، کتابخانه الینابیع الفقہیة که مراحل نهایی تولید را می گذرانید، به تناسب موضوع آن؛ یعنی سنخیت یکسان در فقه و اصول، به آن ضمیمه گردید تا اینکه نور الفقاهة (۱) به انضمام کتابخانه الینابیع الفقہیة، لوح فشرده نور الفقاهة (۲) را به وجود آوردند.

آنچه در این مقال می آید توضیح کلیات لوح فشرده نور الفقاهة (۲) و بررسی قسمت کتابخانه الینابیع الفقہیة می باشد. در مورد معجم موضوعی و ماهیت آن باید مقاله جداگانه ای نگاشته شود.

معجم الفاظ الینابیع الفقہیة

کتاب الینابیع الفقہیة دورة کامل کتابهای فقہی قرن سوم تا نهم هجری را شامل می‌باشد. این کتاب در چهل مجلد مشتمل بر چهل عنوان کتاب فقہی از ۲۱ نویسنده و فقیه بزرگ می‌باشد. عناوین و موضوعات این کتاب در بیش از چهل موضوع فقہی دسته‌بندی شده است.

نام کامل این کتاب «سلسله الینابیع الفقہیة» می‌باشد که تحت اشراف استاد گرانقدر «علی اصغر مروارید» جمع‌آوری شده است. امتیاز اصلی این کتاب تقسیم فقہ بر اساس ابواب و موضوعات، و قرار دادن هر یک از ابواب فقہی کتب مختلف در جایگاه خاص خود می‌باشد؛ به عنوان مثال، باب طهارت ینابیع شامل ابواب طهارت از هر یک از چهل کتاب فقہی موجود در مجموعه می‌باشد که آن را یکجا در اختیار اهل فن قرار می‌دهد و ایشان را از مراجعه به تک تک متون و یافتن مبحث مورد نظر در هر یک از آنها بی‌نیاز می‌سازد.

از دیرباز جمع‌آوری احادیث فقہی در

مجموعه‌های فروع کافی، تهذیب، استبصار و یا وسائل الشیعة در میان فقہا مرسوم بوده است. اما این کار در مورد متون فتاوی استدلالی فقہا کمتر انجام شده است.

جمع‌آوری مجموعه‌ای از کتاب‌های فقہی قرن دوم تا نهم در کتاب «سلسله الینابیع الفقہیة»، یکی از کارهای پرارزش در این زمینه می‌باشد.

مراحل تدوین الینابیع الفقہیة

قسم اول از مجموعه سلسله الینابیع الفقہیة که در ۲۵ مجلد تدوین یافته است، شامل ابواب متنوع فقہی از کتب: فقہ الرضا(ع)، المقنن فی الفقہ، الہدایة بالخیر، المقنن، جمل العلم و العمل، الانتصار، المسائل الناصریات، الکافی، النہایة، الجمل، العقود، المراسم العلویة، جواهر الفقہ، المہذب، فقہ القرآن، غنیة النزوع، الوسیلة، إصباح الشیعة، السرائر، إشارة السبق، شرایع الاسلام، المختصر النافع، الجامع للمشایخ، قواعد الأحکام و اللمعة الدمشقیة می‌باشد. در قسم دوم، متون جدیدی به آن پیوسته که عبارت‌اند

از: «الاشراف، الاقتصاد، الخلاف، المبسوط، نزهة الناظر، تبصرة المتعلمین، إرشاد الأذهان، تلخیص المرام، الرسالة الفخریة، الدروس الشرعیة، البیان، النفلیة، المحرر، الموجز الحاوی، مسائل ابن طی» و با اضافه شدن این متون، مجموعه یاد شده به ۴۰ مجلد بالغ گشته است.

قدیمی‌ترین متن این مجموعه، کتاب شریف «فقہ الرضا» منسوب به امام رضا(ع) می‌باشد که بر طبق این نسبت، سیر زمانی این متون از اواخر قرن دوم هجری آغاز گردیده است و تا میانه قرن نهم ادامه یافته است. بنا بر این، سیر تطور مباحث فقہ شیعی در طول هشت قرن به سهولت در اختیار پژوهشگران قرار می‌گیرد و اختلاف آرا و اقوال فقہا در طول این ازمینه روشن می‌گردد. شایان ذکر است که نسخ مراجعه شده در تدوین این سلسله فقہی، نسخه‌های اصلی و معتبر بوده و از این جهت، بسیار حائز اهمیت می‌باشد؛ چه اینکه برخی از نسخه‌های چاپ شده دارای نقایص و اغلاطی بوده و اهل تحقیق را به زحمت می‌افکنده است. علاوه بر این، این

۱۸. فخر المحققین(قدس سره) (۷۷۱) ۶۸۲ق)

-الرسالة الفخرية

۱۹. محمد بن مکی، شهید ثانی (۷۸۶) ۷۳۴ق)

-اللمعة الدمشقية

-الدروس الشرعية

-البيان

-الألفية

-النقلية

۲۰. ابن فهد حلی (۸۴۱ ۷۵۷ق)

-المحرر

-الموجز الحاوی

۲۱. ابن طی (متوفای ۸۵۵ق)

-المسائل

ضمایم برنامه

در لوح فشرده نور الفقهة علاوه بر معجم های موضوعی نور الفقهة و معجم الفاظ کتاب ینابیع

«قدس سره»

همراه هر تواسیح یک صفحه گرافیکی نسبتاً زیبا و متناسب با موضوع آن تواسیح در برنامه موجود می باشد. علاوه بر این تواسیح ها، حدود نیم ساعت فیلم در باره زیارت امام رضا(ع) همراه با مدح امام رضا(ع) در این لوح فشرده گنجانده شده است. علت انتخاب این فیلم، این بوده که کتاب فقهی منسوب به امام رضا(ع) در این لوح فشرده ارائه گردیده است.

نکته قابل ذکر این است که در برنامه می توان یک حالت محافظ صفحه نمایش تنظیم نمود که بعد از گذشت زمان ۱ تا ۶۰ دقیقه، پس از اینکه هیچ تماسی از طرف کاربر با کامپیوتر صورت نگیرد، به طور خودکار توسط برنامه تواسیح دلخواه به اجرا گذاشته می شود.

گفتنی است کسانی که می خواهند از صوت های موجود در برنامه به طور مستقل استفاده نمایند، تواسیح ها و فیلم در شاخه Yanabi موجود می باشد.

۹. سعید بن هبة الله راوندی (متوفای ۵۷۳ق)

-جواهر الفقه

-المهذب

۱۰. ابن زهرة (۵۸۵-)

(۵۱۱ق)

-الغنية

۱۱. ابن حمزة (قرن ششم)

-الوسيلة

۱۲. الکیدری (قرن ششم)

-إصباح الشيعة

۱۳. ابن ادریس (۵۹۸ ۵۴۳ق)

موارد استثنایی

اصالة الضماد

اصالة الصفة

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

بسم الله

-السرائر

۱۴. علی بن ابی الفضل (قرن ششم)

-إشارة السبق

۱۵. محقق حلی(قدس سره) (۶۷۶ق)

۶۰۲ق)

-شرايع الاسلام

-نزهة الناظر

۱۷. علامه حلی(قدس سره) (۷۲۶ق)

۶۴۸ق)

-قواعد الاحكام

-التبصرة

-ارشاد الأذهان

-تلخيص المرام

الفقهية، چند

تواسیح به زبان عربی نهاده شده است که از جمله آنها می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

-بسم الله النور

-اسماء الله الحسنی

-النبي العربي (در مورد پیامبر اکرم«ع»)

-ثار الله (در مورد امام حسین«ع»)

-الحجة بن الحسن

-یا رب

روح الله(در مورد امام خمینی

همچنین، کاربرانی که می خواهند تصاویر زیبای برنامه را با تواسیح ها و متناسب در

صفحة پیش نمایش (Desktop) محیط ویندوز خود به صورت پس زمینه (Background) ذخیره نمایند، می توانند این تصاویر را در شاخه BMP لوح فشرده پیدا نمایند.

